

VILLE JUHANI SUTINEN

ETNISTEN KAUPUNGINOSIEN TARINAT

FINNTOWNISTA
TUKHOLMAN LÄHIÖÖN

DOCENDO

**ETNISTEN
KAUPUNGINOSIEN
TARINAT**

VILLE-JUHANI SUTINEN

**ETNISTEN
KAUPUNGINOSIEN
TARINAT** FINNTOWNISTA
TUKHOLMAN LÄHIÖÖN

DOCENDO

Ensimmäinen painos

© Ville-Juhani Sutinen ja Docendo 2025
Docendo on osa Werner Söderström Osakeyhtiötä.
Lönrotinkatu 18 A, 00120 Helsinki

Kansi: Jarkko Lemetyinen, Katse Design
Taitto: Taittopalvelu Yliveto Oy
Etu- ja takakannen kuvat: Lehtikuva

ISBN 978-952-850-452-8

Painettu EU:ssa
Tuoteturvallisuuteen liittyvät tiedustelut:
tuotevastuu@docendo.fi

SISÄLLYSLUETTELO

ESIPUHE.....	9
--------------	---

I – MODERNIEN SUURKAUPUNKIEN ETNISET ALUEET ..

FINNTOWN, NEW YORK CITY	27
Kadonnut etninen kaupunki	29
Pienestä Suomesta suureen maailmaan	31
Harlemin Finntown	35
Poliittista ja kulttuurista elämää haalilla	39
Finglish kahden kulttuurin välissä	43
Mojakka perinteiden jatkajana ja uudistajana	45
Amerikkalaistuminen osana etnistä mosaiikkia	47
Sankareita vai rikollisia?	51
Finntownien kato	53
Uudet Pikku-Suomet	55
LITTLE ITALY, NEW YORK CITY	57
Pala Italiaa Mulberry Streetillä	59
Etelä-Italiasta Pohjois-Amerikkaan	60
Jengitytymistä ja radikalismia	64
Italialaiset amerikkalaistuvat	66
Etnisestä vähemmistöstä kohti viihteellistä amerikkalaisuutta	68
Etninen kaupunginosa välitulana	72
Mafia ja amerikanitalialaisuuden popularisointi	73

Syömällä muistan.....	77
Kirjallinen amerikanitalialaisuus.....	80
Little Italy nyt	84

CHINATOWN, SAN FRANCISCO

Saari San Franciscon keskellä	89
Kultaisesta vuoresta ensimmäiseen kaupunkiin	90
Kaupallistuminen auttaa amerikkalaistumaan.....	97
Suljettu kaupunki?.....	100
Yhteydet San Franciscoon.....	104
Rakennettu Chinatown.....	109
Orientalistista eksotiikkaa	111
Kiinalaista ruokaa kaikille	113
Chinatown tänään	116
Uudenvuoden paraati.....	118

PIKKU-INTIA, LONTOO.....

Kohteliaan Lontoon Pikku-Intia	122
Kauppakomppaniasta kaleidoskooppimaisemaan ...	125
Slummikansaa?.....	130
Menestystarinoita siirtomaasta	133
Kolonialistinen curry	137
Vesitetty intialaisuus.....	143

II – KEINOTEKOISESTI LUODUT ETNISET ENKLAAVIT. .

MAGNITOGORSK, VENÄJÄ

Suunniteltu suurkaupunki	151
Magneettivuori	152
Unelmille rakennettu Neuvostoliiton mikrokosmos..	157
Rakennettu väestö.....	163

Monokaupunki	166
Muovaako kaupunki paremman ihmisen?	169
Utopia ja realismi	172

PIKKU-AMERIKA, OKINAWA.....174

Amerikan etninen enklaavi.....	176
Tukikohtakansakunta.....	177
Pikku-Amerikka	181
Pikku-Amerikan kaupunkisuunnittelu.....	183
Hierarkkinen yhdenmukaisuus.....	186
Vaaralliset roiskeet	188
Totaalinen instituutio.....	194

ORANIA, ETELÄ-AFRIKKA.....196

Valkoinen utopia.....	198
Valkoinen Etelä-Afrikka syntyy.....	199
Apartheidin perintö.....	201
Welkom in Orania.....	208
Aidattu asuinalue.....	211
Buurien Disneyland.....	213
Valkoiset kuvat	215

KRAKOVAN GHETTO, KRAKOVA.....217

Natsien ghetto etnisenä enklaavina	219
Gheton pitkä historia	220
Krakovan ghetto	223
Jokapäiväistä elämää ghetossa	225
Ulkopuolinen todistaja.....	229
Gheton moninainen käsite	231

III – NYKYISET ETNISET LÄHIÖT	235
NOISY-LE-GRAND, PARIISI	238
Banlieue.....	240
Banlieuen historia	241
Utopiat nimeltä Noisy-le-Grand ja Abraxas	249
Lähiöiden kriisi?.....	251
Todellinen lähiö	255
Monikulttuurisuutta Pariisin sisällä	262
Gentrifikaatio ja bobot.....	265
Banlieuen tulevaisuuden historia	269
RINKEBY, TUKHOLMA	271
Ruotsin tie ja varoittava esimerkki	273
Moderni siirtolaisuus, modernit kaupungit	274
Pikku-Suomesta tulee Pikku-Mogadishu.....	277
Mellakat, murhat, musiikki.....	280
Todellinen Rinkeby	284
Tarinan voima	288
 JÄLKISANAT.....	291
VIITTEET.....	302
LÄHTEET.....	307

ESIPUHE

Viime vuosina Suomessa on uutisoitu ahkerasti pääkaupunkiseudun katujengeistä ja niiden väkivaltaisuuksista. Vertailukohtaa on haettu usein Tukholmasta, jonka lähiöissä jengiytyminen on muodostunut ongelmaksi. Etenkin vuoden 2024 alussa Suomen iltapäivälehdissä jengien uhkaa lietsottiin. Uutisten kaksi tyypillistä piirrettä olivat, että jengit yhdistettiin tiettyihin Helsingin, Espoon ja Vantaan alueisiin sekä maahanmuuttajataustaiseen väestöön.

Ilta-Sanomien laajassa jutussa nostettiin tikun nokkaan varsinkin Pikku Huopalahti, Leppävaara ja Koivukylä. Etnisesti esiin tuotiin niiden arabi- ja kurditaustaisia asukkaita. Artikkelissa lueteltiin myös kaupunginosien ”jenginimet”: Pikku Huopalahti on P-Block City, Leppävaara L-City ja Koivukylä K-Block. Nimitykset tulevat rapmaailmasta, jossa kaupunginosista käytetään lisäksi toistuvasti ilmaisua ”ghetto”, Ilta-Sanomissa todettiin.¹

Ilta-Sanomien juttu on yksi monista esimerkeistä siitä, kuinka Suomessa on jengipelon kiihtyessä nähty

etnisesti homogeenisiä ongelmallisia kaupunginosia. Myös Suomen poliisi toteaa jengejä käsittelevässä tiedotteessaan, että ”yhteys kaupunginosaan” ja ”maahanmuuttajatausta” ovat katujengeihin liittyviä piirteitä.²

Vuoden 2024 joulukuussa Espoon Suvelassa sattui suomalaisittain poikkeuksellinen rikos, kun nuori mies ammuttiin kuoliaaksi avoimesti keskellä asuin-aluetta. Tapaus oli osa katujengien välienselvittelyä ja kuumensi jälleen keskustelun vaarallisista asuin-alueista. Surma yhdistettiin julkisuudessa suoraan epäillyn etniseen taustaan.³

Samaan aikaan, kun nykyiset etniset lähiöt esimerkiksi Suomessa, Tukholmassa ja Pariisissa saatetaan kokea yhteiskunnallisina uhkina, tuhannet turistit täyttävät New Yorkin Little Italyn ja San Franciscon Chinatownin kadut. Näitä ja monia muita etnisiä kortteleita eri puolilla maailmaa ylistetään ilahduttavina käyntikohteina. Ne tunnetaan kirjavasta historiastaan, omaleimaisesta arkkitehtuuristaan ja maukkaasta ruoastaan.

On helppo unohtaa, että Little Italyt ja Chinatownit ovat alun perin olleet maahanmuuttajalähiöitä, joita on aikoinaan rikollisjärjestöineen ja -jengeineen pelätty siinä missä Tukholman Rinkebyytä nykyään. Niitä kuitenkin tarkastellaan tätä nykyä romanttisen narratiivin valossa, kun taas uudemmat etniset kaupunginosat esitetään usein synkässä sävyssä. Nuo kaksi tarinaa eivät kohtaa.

Tässä kirjassa pyrin kertomaan etnisten kaupunginosien tarinat niin, että niiden historia ja nykypäivä

yhdistyvät. Selvitän, millaisia Little Italyn kaltaiset paikat olivat muodostumisensa aikoihin, ja kysyn, miten pelätyistä slummeista tuli suosittuja matkakohteita. Samalla pohdin, voisiko nykyisille etnisille esikaupungeille, kuten Pariisin *banlieuille*, käydä samoin.

Kaupunginosien maine on tutkimusten mukaan tärkeä vaikutin sille, ketkä niihin muuttavat asumaan.⁴ Sillä ei välttämättä ole aina paljonkaan tekemistä sen kanssa, millainen asuinalueiden todellinen tilanne on. Maine on lähellä sitä, mitä tässä teoksessa kutsun etnisen kaupunginosan tarinaksi.

Kaksi kirjan läpi kulkevaa punaista lankaa ovat etninen keskittyminen Suomessa ja suomalaisten keskittyminen kansallisille asuinalueille muissa maissa. Suomalaisia eleli jo sata vuotta sitten omissa kortteleissaan Yhdysvaltojen Finntowneissa. Nykyään suomalaiset keskittyvät siirtolaisslummien sijaan aurinkorannikoiden Pikku-Suomiin.

Jatkuvasti kiihtyvä kaupungistuminen on tehnyt urbaanin yhteiselämän kysymyksistä tärkeitä. Kaupunkien kasvu on jatkunut vuosisatoja, jopa vuosituhansia, ja lähitulevaisuudessa se saavuttaa huipunsa.

Reilut 200 vuotta sitten vain noin viisi prosenttia maailman ihmisistä eli kaupungeissa. Tällä hetkellä maailman kaupunkien väkiluku kasvaa joka päivä noin 200 000 asukkaalla. On arvioitu, että vuoteen 2050 mennessä kaksi kolmannesta meistä elää kau-

pungeissa. Kaupunkien tarinaa teoksessaan *Metropolis* tarkasteleva kirjailija Ben Wilson puhuu ”historian suurimmasta muuttoliikkeestä”, joka ei kulje ensi sijassa maasta toiseen vaan globaalisti maalta kaupunkeihin.⁵

Kaupungistuminen tarkoittaa myös keskenään erilaisten ihmisten yhteiselämää. He voivat tulla niin saman maan eri puolilta kuin muista maista. Globalisaation, vapautuvan liikkuvuuden ja kasvavan urbanisaation aikakaudella ei ole kyse siitä, miten olisi mahdollista säilyttää maat ja kaupungit kulttuurisesti yhdenmukaisina. Sen sijaan on panostettava siihen, että voidaan parhaiten rakentaa monenlaisten ihmisten mielekäs yhteiselo. Tähän löytyy ratkaisuja – ja myös varoittavia esimerkkejä – etnisten kaupunginosien historiasta ja nykypäivästä.

Olivat etniset asuinalueet kuinka ulospäin suuntautuneita tai sisäänpäin kääntyneitä tahansa, ne ovat aina osa suurempaa kokonaisuutta, yleensä suurkaupunkia, ja samaan aikaan omia pieniä kokonaisuuksiaan sen sisällä. Tämä dynamiikka on keskeinen erilaisten ihmisten kanssaelämän kannalta.

Kyseessä ei ole uusi ilmiö. Antiikin Ateenan kaupunkivaltiossa kansainvälinen ja vaikutteille altis ilmapiiri oli edistyksen moottori. Ateenassa asui ihmisiä monista maailmankolkista, osa heistä omissa kaupunginosissaan. 400-luvun puolivälistä eaa. lähtien Ateenan lait kuitenkin erottelivat natiivit kaupunkilaiset ja uudet tulijat, joilta muun muassa poliittinen osallistuminen ja maan omistaminen olivat kiellettyjä. Myös orjuus oli merkki ihmisten epätasa-arvosta.

Ateenaakin kirjavampaa väkeä eli antiikin Egyptin Aleksandriassa. Sen basaareissa kohtasivat ”kreikkalaiset, juutalaiset, egyptiläiset, persialaiset, mesopotamialaiset, babylonialaiset, anatolialaiset, syyrialaiset, italialaiset, iberialaiset, karthagolaiset, foinikialaiset, gallialaiset, etiopialaiset”, kuten Wilson kirjoittaa.⁶ Aleksandrian avarakatseisuudesta kielii se, että sen kuuluksaan kirjastoon pyrittiin kokoamaan kaikki maailman kirjat. Keskenään hyvinkin erilaiset ihmiset tulivat Aleksandriassa toimeen ennen kaikkea siksi, että he halusivat sitä sekä oman että kaikkien edun nimissä. Toisaalta heidät jaoteltiin erillisiin kaupunginosiin, joskus hyvinkin ankarasti.

Ajanlaskun alun Roomassa otettiin mallia Ateenasta ja ihailtiin Aleksandriaa. Niinpä Roomasta kasvoi suuruuden kaudellaan monikansallinen imperiumi. Rooman kaupunkiin saapui väkeä kompassin joka suunnasta. Reetori Publius Aelius Aristides kuvaili sitä ”linnakkeeksi, jolla on kyläläisinään kaikki maapallon kansat”.⁷ Tämä ajatus lähestyy modernin ajan suurkaupunkeja.

Bagdad oli maailmanhistorian monikulttuurisimpia kaupunkeja, pitkälti siksi, että se sijaitsi idän ja lännen risteyksessä ja oli tärkeä kaupan keskus. Bagdadissa asui arabien lisäksi eurooppalaisia, afrikkalaisia ja aasialaisia. Muun muassa kristityillä ja juutalaisilla oli omat kaupunginosansa keskustan ympärillä. Väki jakautui vapaisiin kansalaisiin ja orjiin. Orjien taustat olivat erityisen moninaiset, sillä heidän joukkoonsa kuului niin ”slaaveja, nubialaisia,

etiopialaisia, sudanilaisia, senegalilaisia, kreikkalaisia, turkkilaisia, azereita kuin berbereitäkin”, kuten Wilson toteaa.⁸

Myöhemmin keskiajalla Portugali ja Alankomaat menestyivät etnisen kirjavuutensa ansiosta. Ne olivat merimahteja, jotka kävivät maailmanlaajuista kauppaa. Liiketoiminnan keskuksia olivat Lissabonin ja Amsterdamin satamakaupungit, joissa monenlaiset ihmiset vaihtoivat vaikutteita ja tietoja. Lissabonissa oli pitkään elänyt huomattava muslimivähemmistö. Lisäksi siellä asui Espanjasta 1400-luvulla karkotettuja juutalaisia omassa korttelissaan. Saksalaiset ja hollantilaiset puolestaan elelivät omissa, arvostetummissa kaupunginosissaan.

Monissa kaupungeissa suvaitsevaisuus on ollut vähintään osin pakon tai hyödyn sanelemaa. Sana ”kaupunki” juontuukin muinaisgotlannin sanasta *kaupungr*, ”kauppapaikka”. Se on lähtökohtaisesti alue, jossa ihmisten on oman etunsa nimissä tultava toimeen keskenään. Hyötynäkökohdista juontuva erilaisuuden hyväksyminen ei välttämättä johda huonompiin tuloksiin kuin altruistinen muiden huomioiminen. Etniset kaupunginosat ovat onnistuneet samalla sekä toimimaan yhdessä emokaupungin kanssa että säilyttämään tunnusomaiset piirteensä. Se ei ole taannut aina autuasta harmoniaa mutta useimmiten hyvän toimeentulon keskenään erilaisille ihmisille.

Monikulttuurisuuden ja etnisten kaupunginosien on vuosisatoja pelätty aiheuttavan myös turmelusta

ja tuhoa. Babylon, joka vuoteen 600 eaa. saakka oli tärkeä kauppapaikka ja yksi maailman kukoistavimmista kaupungeista, sai Raamatussa symbolisen roolin kielten sekoittumisen ja kaaoksen tyyssijana.

Menneisyyden kaupungeissa lika, taudit, ryöstöt ja onnettomuudet olivat niin yleisiä, että urbaaneja keskustoja pidettiin syystäkin ikävinä paikkoina. Niissä kuoltiin nuorempina kuin maalla. Samalla etniset ja uskonnolliset konfliktit, jotka olisivat maaseudun rauhassa tulleet ilmi vain harvoin, kärjistyivät tiiviissä kaupungeissa. Moniaalla, kuten Etelä-Amerikan *faveloissa*, nämä ilmiöt ovat yhä arkipäivää.

Lisäksi historian varrella on rakentunut ja rakennettu etnisiä keskittymiä, joita ei ole edes pyritty sulauttamaan luontevaksi osaksi ympäröivää yhteiskuntaa. Juutalaisten ghetot syntyivät 1500-luvulla, ja niiden käyttö kärjistyi etenkin toisen maailmansodan aikana.

Voidaankin erotella positiivinen etninen kaupunginosa, joka perustuu vähemmistön haluun asettua yhteen ja ylläpitää perinteitä uudessa elinpiirissä samalla siihen totutellen, sekä negatiivinen etninen kaupunginosa, joka syntyy syrjinnän tai pakkotoimien seurauksena.

Selvää on, etteivät etniset kaupunginosat ole koskaan edustaneet vain auvoista yhteiseloä. Mutta yhtä selvää on, että ilman erilaisten kulttuurien kohtaamisia monet tieteelliset, taiteelliset ja kulttuuriset ideat ja saavutukset olisivat jääneet syntymättä. Kirjassaan *Maailmanhistorian kukoistavimmat kaupungit* tieto-

kirjailija Ari Turunen nostaa juuri suvaitsevaisuuden, erilaisuuden sietämisen ja kaupankäynnin kaupunkien menestyksen takeiksi.⁹ Erilaisuuden kitka synnyttää metropolien luovan energian. Tämä tarkoittaa, että monikulttuurisuus ei ole vain kaupunkien välttämätön paha vaan niiden selviytymisen edellytys. Jotkut tässä kirjassa käsitellyt kaupunginosat ovat epäonnistuneet juuri siksi, että ne ovat olleet homogeenisiä eivätkä ole olleet yhteydessä ympäröivään kaupunkiin. Toimivimmat esimerkit taas ovat niitä, joissa alue on etnisestä väristään huolimatta osin sulautunut suurempaan yksikköön ja toisaalta sulautanut sitä itseensä.

Suomessa kysymys monikulttuurisesta urbaanista yhteiselämästä on vasta nousemassa esiin. Suomessa on kyllä pitkään ollut erilaisia etnisiä ja kulttuurisia ryhmiä, kuten saamelaisia, romaneja, ruotsalaisia ja venäläisiä, mutta suomalaiset kaupungit ovat tähän saakka olleet niin pieniä ja hajanaisia, ettei niihin ole syntynyt laajoja ja yhtenäisiä etnisiä kaupunginosia. Nykyään Helsingin, Espoon ja Vantaan lisäksi ainakin Turun ja Tampereen väestön monimuotoisuus ja lähiöiden koko ovat kasvaneet sellaisiksi, että meilläkin muodostuu etnisiä alueita.

Oli urbaanien ryhmien yhteiselämä sitten tasapainoista tai jännitteistä, uutta luovaa tai tuhoavaa, keskeinen kysymys säilyy samana: kuinka elää rauhassa ja toimivasti ihmisten erilaisuudesta huolimatta tai sen ansiosta? Toivon, että etnisten kaupunginosien tarinat voivat antaa siihen vastauksia.

Etnisten kaupunginosien suuri kertomus kulkee antiikin ja keskiajan kauppapaikkojen kansallisista asuinalueista modernien suurkaupunkien keskustojen etnisten ryhmien kortteleihin ja niistä kohti nykyistä jälkiteollisen metropoliksen jakoa, jossa keskusta museoituu ja kaupungin ympärille kasvaa suuria lähiöitä. Käsittelen tässä kirjassa pääasiassa kahta jälkimmäistä kategoriaa.

Aluksi tarkastelen Harlemin Finntownia, joka antaa mahdollisuuden virittäytyä katsomaan maahanmuuttajien kokemuksia suomalaisten silmien läpi. Teoksen ensimmäisen osion keskiössä ovat sen lisäksi maailmankuulut korttelit: New York Cityn Little Italy sekä yksi ensimmäisistä moderneista etnisistä kaupunginosista, San Franciscon Chinatown. Niiden antaman esimerkin avulla tutkin, miten slummeista tuli turistikohteita. Lopuksi käsittelen Lontoon Pikku-Intiaa, jonka synnyn taustalla vaikutti vahvasti kolonialismi.

Kirjan toisessa osiossa keskityn etnisiin enklaveihin, jotka on luotu ja rakennettu tietoisesti sellaisiksi. Neuvostoliiton Magnitogorsk pykättiin 1930-luvulla saarekkeeksi keskelle ei-mitään ja kansoitettiin keinotekoisesti. Yhdysvallat puolestaan on toisen maailmansodan jälkeisenä aikana perustanut eri puolille maailmaa sotilastukikohtia, joista löytyy kokonaisia kaupunkeja yhdysvaltalaisten sotilaiden ja heidän perheidensä asuttamiseen. Seuraavaksi tarkastelen Oraniaa, yksinomaan valkoihoisille tarkoitettua etnistä kaupunkia Etelä-Afrikassa. Väki-

valtaisimpia osoituksia etnisten enklaavien luomisesta olivat natsi-Saksan ghetot, joista keskityn Krakovan ghettoon. Kaikkia näitä paikkoja liittää toisiinsa myös se, että ne olivat homogeenisiä ja tarkoin rajattuja alueita. Sellaisina ne tarjoavat esimerkkejä huonosti toimivista etnisistä keskittymistä.

Kolmannessa osiossa käsittelen nykypäivän kaupunginosia, etenkin niin kutsuttuja ongelmalähiöitä, kuten Pariisin banlieueja ja Tukholman lähiöitä. Lopuksi palaan vielä Suomeen ja Turun Varissuolle.

Olen valikoinut käsittelemäni kaupunginosat niin, että ne muodostaisivat mahdollisimman edustavan ja monipuolisen joukon. Harlemin Finntown oli yksi suomalaisten varhaisimmista keskittymistä Yhdysvalloissa, ja vaikka se ei ollut suurin, se kukoisti amerikansuomalaisuuden kultakaudella ja ilmentää siten Finntownien tyypillisiä piirteitä. Little Italyja ja Chinatowneja on ollut Yhdysvalloissa satoja, mutta Manhattanin Little Italy ja San Franciscon Chinatown olivat niistä ensimmäisiä, ja monet muut ottivat tiedostamattaan tai tietoisesti mallia niistä. Lisäksi ne ovat sittemmin muuttuneet ikonisiksi etnisiksi alueiksi. Intialaiskaupunginosia on jo tätä nykyä enemmän Yhdysvalloissa kuin Euroopassa, mutta tarkastelen kirjassa Lontoon intialaisia alueita, koska se tarjoaa mahdollisuuden pohtia kolonialismin merkitystä siirtolaisuudelle ja etnisten kaupunginosien synnylle. Erityistapaukset, kuten Magnitogorsk ja Orania, edustavat vähemmän tunnettuja esimerkkejä etnisistä enklaaveista. Viimeisen osan kohteet olen

poiminut ennen kaikkea siksi, että niistä on viime aikoina käyty julkista keskustelua ja niihin liittyy voimakkaita mielikuvia.

Tämän kirjan kantava idea on asettaa etniset kaupunginosat rinnakkain ja vertailla niitä. Sitä tehdään sekä samaan aikaan toimineiden korttelien että historiallisten ja nykyisten asuinalueiden välillä. Näin nousee esiin näkökulmia, jotka eivät tulisi ilmi vain tietäntyyppistä aluetta tarkasteltaessa.

Samalla toki tiedostan, etteivät kaikki etniset kaupunginosat ole vertailukelpoisia. Esimerkiksi Venetsian 1500-luvun juutalaisghetolla ja 2020-luvun Fuengirolan suomalaiskorttelilla ei ole paljonkaan yhteistä. Siksi vertailen keskenään lähinnä sellaisia kaupunginosia, joiden historiassa on yhteneväisiä kehityskulkuja.

1800-luvun lopun ja 1900-luvun alun työperäinen massamuutto Yhdysvaltoihin, yksi maailmanhistorian suurimmista yksittäisistä muuttoliikkeistä, loi edellytykset sekä modernien suurkaupunkien että etnisten kaupunginosien kehittymiselle. Monet etniset korttelit muotoutuivat luontevasti osana kaupunkien kasvua. Esimerkiksi San Francisco perustettiin vuonna 1850, ja sen ensimmäinen Chinatown oli olemassa jo kaksi vuotta myöhemmin. Sitten muun muassa siirtolaisten ja heidän jälkeläistensä muuttoliikkeen sisällä loi uusia etnisiä kortteleita.

Yhteiskunnallisten olojen muuttuessa myös siirtolaisuus muuttui, eikä 1900-luvun jälkipuoliskon

Euroopassa nähty vastaavaa massamuuttoa. Etnisten kaupunginosien synnyn taustalla vaikuttivat kuitenkin yhä osin samankaltaiset syyt kuin Yhdysvaltoihin suuntautuneessa siirtolaisuudessa. Monissa Euroopan maissa oli toisen maailmansodan jälkeen pulaa työvoimasta, joten ne houkuttelivat siirtotyöläisiä jälleenrakentajiksi. Osa tulijoista ei palannut lähtömaihinsa vaan asettui uusiin kotimaihinsa, kuten Saksaan ja Ranskaan, joihin muodostui etnisiä asuinalueita.

Nykyhetken etnisten lähiöiden synnyn taustalta löytyy myös toisenlaisia syitä, vaikka monen siirtolaisen motiivina onkin yhä etsiä töitä. Euroopan suurkaupungeissa ei yleisesti ottaen ole pulaa työvoimasta, ja Eurostatin tilastojen mukaan työttömyys on yleisempää kaupungeissa kuin maaseudulla.¹⁰ Vetäviä tekijöitä maahanmuutolle ei siis ole yhtä paljon kuin Yhdysvalloissa 1800-luvun lopulla tai Euroopassa 1900-luvun toisella puoliskolla.

Siirtolaisia matkaan työntäviä tekijöitä sen sijaan on entistä enemmän. Väestönkasvu, sodat, nälänhädät ja ilmaston lämpeneminen ajavat ihmisiä varsinkin etelästä pohjoiseen. Monet saapuvat suurkaupunkeihin ja hakeutuvat niissä kaltaistensa pariin, jolloin syntyy kansallisia kortteleita. Tämän vuoksi uudet etniset kaupunginosat ovat aiempaa kitkaisemmassa suhteessa emokaupunkiin ja -maahan. Ne eivät myöskään kasva kaupunkien kanssa, kuten 1800-luvulla, vaan liittyvät pitkälle kehittyneeseen urbaaniin kudelman ja muodostuvat usein kaupunkien reunoille tai kokonaan niiden ulkopuolelle.

ETNISET KAUPUNGINOSAT ENNEN, NYT JA TULEVAISUUDESSA

Ovatko etnisesti keskittyneet korttelit ongelma vai olennainen osa tulevaisuuden globaaleja kaupunkeja?

Samaan aikaan, kun monia maahanmuuttajalähiöitä pelätään, suurkaupunkien Chinatownien ja Little Italyjen kaltaisten kortteleiden värikkyyttä ihastellaan. Ville-Juhani Sutinen kuljettaa lukijan Harlemin Finntownin kautta muun muassa Krakovan juutalaisghettoon ja Neuvostoliiton tehdaskaupunkeihin sekä nykypäivän Tukholman Rinkebyhyn, Pariisin lähiöihin ja Turun Varissuolle. Tarinoiden, uutistekstien ja historian välityksellä piirtyy monipuolinen kuva kirjavista alueista ja niiden asukkaista. Samalla pohditaan vastausta kysymykseen, miksi toiset kaupunginosat ovat suosittuja matkailukohteita ja toiset taas paikkoja, jonne edes poliisit eivät uskaltavu.

VILLE-JUHANI SUTINEN (s. 1980) on kääntäjä ja kirjailija, jolta on julkaistu niin runoutta, proosaa kuin tietokirjoja. Tietokirjallisuuden Finlandia-ehdokkaana hän on ollut kahdesti; voitto tuli vuonna 2022 esseekokoelmalla *Vaivan arvoista*.

9 789528 504528

KL 40.1
ISBN 978-952-850-452-8

DOCENDO
www.docendo.fi

Kansi: Jarkko Lemetyinen